

УДК 338.4

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-8>

Ільченко В.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва та економіки підприємства
Університету митної справи та фінансів*

Ichenko Viktoriia

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Entrepreneurship
and Enterprise Economics
University of Customs and Finance*

ІННОВАЦІЇ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

INNOVATION AS A CONCEPTUAL BASIS OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE

АНОТАЦІЯ

Дослідження полягає у позиціонуванні соціального підприємництва як інноваційної форми бізнесу, у його спроможності впроваджувати інновації, економічні й соціальні рішення соціальних проблем, серед яких – бідність, підтримка незахищених верств суспільства, охорона довкілля, захист прав людини, енергетична безпека, збереження і відновлення земельних ресурсів, нерівномірний розподіл капіталу та ін. Соціальне підприємництво змінює життя людей, сприяє поліпшенню середовища їх існування, підвищує добробут, формує умови доступу соціально незахищених верств населення до благ сучасного світу. Соціальне підприємництво не виключає прибутковості, але на першому місці є вирішення соціальних проблем або створення соціальної цінності для допомоги суспільству. У багатьох країнах соціальне підприємництво є індикатором найбільш прогресивного та «людяного» бізнесу.

Ключові слова: інновації, соціальне підприємництво, малий бізнес, соціальний продукт.

ANNOTATION

Today, social entrepreneurship is a revolution in non-profit business, as it provides the opportunity to independently provide resources for functioning and solving economic and social problems, including poverty, support for vulnerable groups, environmental protection, human rights, energy security, preservation and restoration land resources, uneven distribution of capital, etc. The primary task of social entrepreneurs is to solve social problems and create a social effect for society. In world practice, there is an understanding that social entrepreneurship is an innovative activity that aims to solve a range of socially significant problems, social transformation and only then make a profit for distribution. However, the question of the priority of goals in such activities still remains controversial. Most authors believe that the priority is social motives, such as solving social problems, achieving social justice, general well-being. Some definitions give equal importance to the social and economic aspects of social enterprises – fulfilling the social mission, they are financially profitable. The mission of social enterprises is expressed in the vast majority in their statutes. Social entrepreneurs achieve their mission most often through the sale of their own products and then the support of socio-cultural activities, projects and programs. Also, social entrepreneurs stand out in their activities by employing vulnerable groups. It is worth highlighting the typology of innovation, which is characteristic of social entrepreneurship in general. Therefore, it is the creation of new tangible assets that did not previously exist in the market or the delivery of existing ones to this market, but at a lower price. A separate aspect is the delivery of products and services to vulnerable groups and the use of their labor to create a new social product. An important segment in the typology of innovation is the

development of new models of generating revenue from the sale of long-known goods or services to ensure constant financial income and their focus on the implementation of social programs. It is the introduction of innovations that can ensure sustainable development in the market and achieve a social goal, for which, in fact, a social enterprise is created.

Keywords: innovation, social entrepreneurship, small business, social product.

Постановка проблеми. Сучасний соціально-економічний стан країни зумовлений низкою соціальних проблем, серед яких переважно є зростання цін, низький рівень заробітних плат та пенсій, безробіття, військові дії й проблеми внутрішньо переміщених осіб, а також пандемія COVID-19 та супутні їй карантинні заходи. Ефективною формою розв'язання зазначених проблем може стати саме соціальне підприємництво. Соціальні підприємства відіграють важливу роль у створенні робочих місць і розвитку економіки, що є важливим пріоритетом для сучасної України. Важливо визначити, наскільки запровадження інновацій впливає на діяльність соціального підприємства та розв'язання соціальних проблем шляхом здійснення соціальних перетворень. Дослідження намагається висвітлити соціальне підприємництво як інноваційну форму бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціальне підприємництво сьогодні є одним із найсучасніших інструментів співпраці громади з бізнесом та владою й забезпечує інноваційні перетворення в підприємницькій діяльності, тому питання інновацій як концептуальної основи в діяльності соціального підприємства потребує детального вивчення, що частково розкрито в наукових працях А.А. Свинчук [1], А.О. Корнецького [1; 8], Н.Є. Гусак [5], К. Смаглія [3], Г.А. Ласпрогата [4], Д. Попович, В. Смаль, А.І. Мокій, Н.В. Добрової, Б. Косович, Н. Сіренко.

Незважаючи на значний доробок вітчизняних і зарубіжних учених, нині недостатньо

досліджень, присвячених вивченню питань, пов'язаних із позиціонуванням соціального підприємництва як інноваційної форми бізнесу.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у визначенні інновацій як концептуальної основи в діяльності соціального підприємства, забезпеченні стійкого розвитку на ринку та розв'язанні соціальних проблем шляхом здійснення соціальних перетворень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціальне підприємництво називають еволюцією бізнесу або навіть революцією для неприбуткової діяльності. Революцією тому, що це явище надає можливість неприбутковим організаціям самим забезпечувати собі ресурси для функціонування, а не бути жебраками. Соціальне підприємництво також не виключає прибутковості, але пріоритети для нього зовсім інші. На першому місці для таких підприємств є вирішення соціальних проблем або створення соціальної цінності для допомоги суспільству. Для цього використовуються ефективні бізнес-моделі, які забезпечують сталий розвиток підприємства.

Під соціальним підприємництвом розуміється систематична, у тому числі інноваційна, господарська діяльність, яка передбачає розв'язання соціальних проблем [1].

Така діяльність базується на самоокупній основі і полягає у виробництві соціально значущого продукту або послуги із застосуванням інноваційних рішень, які перетворюють на користь суспільства саму послугу та/або механізми її економічної реалізації. Кінцевою метою цієї діяльності є не лише отримання прибутку, а й виробництво продукту або послуги, призначеної для вирішення суспільної проблеми. Місія соціального підприємництва як інноваційної форми бізнесу полягає у його спроможності винаходити та впроваджувати інновації, економічні й соціальні рішення, які змінюють життя людей, сприяють поліпшенню середовища їх існування, підвищують добробут, формують умови доступу соціально незахищених верств населення до благ сучасного світу.

Соціальні підприємства – це простір, де підприємці можуть не лише орієнтуватися на максимізацію прибутку від своєї діяльності, а й використовувати прибуток для досягнення ширших соціальних цілей. Ці підприємства можуть одночасно створювати соціальну цінність та бути прибутковими. Вони значно знижують навантаження на бюджет держави у вирішенні суспільних проблем. У соціальному підприємстві використовуються методи венчурного бізнесу для розроблення, фінансування і введення в дію інноваційних рішень із метою вирішення соціальних, культурних та екологічних проблем. На відміну від традиційного бізнесу, де успіх своєї роботи підприємці оцінюють прибутком, соціальний підприємець свій успіх оцінює «соціальною віддачею». Його ідея повинна змінити суспільство у цілому. Соціальні

підприємці для своїх проєктів можуть отримати кошти, заключивши контракти з державою, отримуючи гранти і збираючи добродійні внески. Соціальні підприємства повинні мати свою нішу в економіці та дієвий механізм суспільних змін.

Найчастіше соціальне підприємництво діє в межах малого бізнесу. Діяльність саме малого бізнесу становить основу формування стабільного економічного стану України. Завдяки здатності швидко підлаштовуватися до змін попиту та потреб на ринку підприємства малого бізнесу спроможні запропонувати унікальний продукт чи послугу, що буде актуальним під час цих змін.

Слід зауважити, що у світовій практиці склалося розуміння, що соціальне підприємництво являє собою інноваційну діяльність, яка спрямована на розв'язання певного кола соціально значущих проблем, здійснення соціальних перетворень і вже потім отримання прибутку для розподілу [2]. Проте питання пріоритетності цілей у такій діяльності все ще залишається дискусійним. Більшість авторів вважає, що пріоритетними є соціальні мотиви діяльності, такі як розв'язання соціальних проблем, досягнення соціальної справедливості, загального добробуту. Окремі визначення надають однакового значення соціальним та економічним аспектам діяльності соціальних підприємств: виконуючи соціальну місію, вони є фінансово прибутковими [3].

Тобто підходи формують два напрями протилежностей у трактуванні суті соціального підприємництва: інноваційного та підприємницького. Відмінності між ними стосуються ступеня інновацій та фінансової прибутковості як критеріїв діяльності соціального підприємства. Так, представники інноваційного підходу вважають, що основною метою соціального підприємства є розв'язання соціальних проблем шляхом здійснення соціальних перетворень, отримання фінансового прибутку при цьому не є пріоритетом. Прихильники підприємницького підходу дотримуються думки, що отримання прибутку через бізнесову діяльність є обов'язковою характеристикою соціального підприємства.

Автор поділяє думку, що саме перший підхід до розуміння соціального підприємства є більш характерним для європейських країн, зокрема Великобританії, другий – для США та країн Латинської Америки [4].

Варто зазначити, що сьогодні в контексті розвитку інноваційної діяльності соціального підприємства та в період перманентних кризових явищ в економіці держави змінюються й загальні тенденції розвитку соціального підприємства. Отже, варто говорити, що абсолютна більшість соціальних підприємств виникають у великих містах із локальним рівнем території їх поширення, а поширеною формою організації залишаються ФОП. На жаль, переважають лише нові підприємства, які працюють від од-

ного до трьох років, а серед кількості найманих працівників здебільшого їх кількість не перевищує десятих осіб. Основними напрямками роботи є працевлаштування та підтримання діяльності організації. Значно менше тих соціальних підприємств, що мають на меті генерування прибутку для окремих груп населення та надання певних видів послуг [5].

Місія соціальних підприємств висловлюється в переважній більшості у їхніх статутах. Досягають своєї місії соціальні підприємці найчастіше через продаж товарів власного виробництва і підтримання соціокультурних заходів, проєктів та програм. Також соціальні підприємці відрізняються у своїй діяльності тим, що працевлаштовують уразливі групи населення.

Соціальні підприємці – це новатори, які використовують інноваційні ідеї та різні ресурси для вирішення соціальних проблем. Їхня діяльність у результаті призводить до стійких позитивних соціальних змін і поширюється на такі галузі, як освіта, охорона довкілля, боротьба з бідністю, захист прав людини тощо.

Інноваційність соціального підприємництва пов'язана з нетрадиційністю підходу до визначення способів реалізації господарських цілей. Також слід мати на увазі те, що діяльність у соціальному підприємстві пов'язана з неекономічними мотивами, а носії соціального підприємництва демонструють альтруїстичну поведінку. Така ситуація характерна за умови наявності джерела фінансування задоволення економічних потреб, благодійних коштів, програм колективної фінансової допомоги, які мають довгострокові цілі і несуть ефекти, зокрема, у вирішенні фундаментально важливих для суспільства проблем (боротьба з бідністю, поліпшення екологічних умов, енергетична безпека, збереження і відновлення земельних ресурсів, поліпшення соціально-трудових умов на виробництві тощо).

Передумовами інноваційної діяльності у соціальному підприємстві України є наявність ресурсів, які не є цікавими традиційному бізнесу, та наявність джерел, де можна почерпнути новації.

Політика розподілу прибутку СП досить різноманітна. На реінвестиції витрачається від 10% до 100% прибутку, на соціальні цілі виділяється від 5% до 100% і т. ін. Кожне соціальне підприємство визначає для себе соціальні цілі, на які будуть розподіляти свій прибуток. Загалом це є благодійність, підтримка закладів та різних програм, підтримка проєктів [6].

Отже, можна говорити, що «всесвітня мобілізація» відбувається в досі нечуваних масштабах із приводу соціальної спрямованості бізнес-галузей, різноманіття яких набагато більше, ніж було до цього часу. Усе частіше ми бачимо організації, які не є фрагментарними, а розвивають системні підходи до розв'язання проблем, відкривають гібридні соціальні підприємства, розробляють способи розв'язання тих чи інших

проблем, певною мірою змінюючи принципи функціонування урядів. Через природну конкуренцію, яка починається після «відкривання брами» і появи нових гравців, третій сектор відчуває позитивний вплив підприємництва, посилення конкуренції та кооперації, зростання продуктивності [2].

Соціальне підприємництво слід пов'язувати з потребою в особливих інноваціях, інноваційністю, яка здатна вирішувати стратегічні проблеми людства, а соціальний підприємець при цьому, як зазначалося, демонструватиме спроможність до отримання відкладеної вигоди, яка до того ж не приносить прямого персоніфікованого ефекту – цей ефект стає власністю соціуму.

Інновації у соціальному підприємстві виступають як головний інструмент поліпшення якості життя суспільства. Інноватор ставить за мету вирішення багатьох проблем у суспільстві. Цим відрізняються інновації у соціальному підприємстві від бізнес-інновацій. Інновації створюються на основі тих ресурсів, які вже має підприємець, особливо людських. Прикладами інновацій можуть бути такі процеси, як розроблення методів і технологій до джерел відкритого доступу, створення і поліпшення технологій у дистанційному навчанні, розроблення забезпечення переробки пластикових відходів та ін.

Більшість СП мають власний бізнес-план на термін від одного до трьох років, основним джерелом їх фінансування є кошти від власної комерційної діяльності. Найбільша частка прибутку витрачається на реінвестиції та оплату праці. Серед діючих систем оподаткування найчастіше застосованими є загальна система оподаткування, єдиний податок третьої групи та юридичні особи, які мають статус неприбуткових організацій [5].

Що стосується джерел, де можна почерпнути новації, то тут слід говорити про легкість і доступність інновацій, які можна використовувати для започаткування соціального підприємства. Серед джерел можна виокремити іноземні соціальні підприємства, про які пишуть у дослідженнях, засобах масової інформації та які мають власні Інтернет-сторінки; міжнародні організації, які працюють в Україні й популяризують соціальне підприємство через проведення тренінгів, стажувань, видання матеріалів і грантову підтримку, наприклад програма UCAN за підтримки USAID. Також сюди можна віднести спеціалізовані центри підтримки та розвитку соціального підприємства, які працюють у всьому світі, організації різних форм власності, що займаються розв'язанням соціальних проблем, та наукові конференції.

Так, у Німеччині соціальні підприємства допомагають незахищеним верствам населення: біженцям, мігрантам, безробітній молоді, людям з особливими потребами. Соціальне підприємство «Кірон» допомагає біженцям здобу-

ти освіти дистанційно. Програма Code Door дає змогу мігрантам здобути навички програмування на подарованих або пожертвованих ноутбуках. У Великобританії веломайстерня Peloton Liverpool реставрує старі велосипеди. Ремонтом займаються люди, які долають алкогольну залежність. Соціальне підприємство Solar Aid надає доступ до сонячного освітлення громадам Африки. Компанія постачає лампи на сонячних батареях, що дешевше порівняно з вартістю гасу, який шкідливий для здоров'я. У Бразилії Instituto de Desenvolvimento Sustentável Mamirauá створив проєкт «Сонячні машини з виготовлення льоду». Він вирішує проблеми рибалок, які не мають достатньо льоду, щоб заморозити виловлену рибу. В Індії власниця компанії Conserve створила процес переробки пластикових відходів, з яких виготовляє парасольки, сумки, плащі. Засновниця компанії Ten Thousand Villages почала продавати вироби майстрів із Пуерто-Ріко на капоті свого автомобіля, таким чином підтримуючи покращення матеріального стану жінок-майстринь.

Серед українських соціальних підприємств пекарня «Горіховий Дім» вагому частину свого прибутку скеровує на підтримку соціальних проєктів, зокрема на утримання Центру інтегральної опіки для жінок, які опинилися у кризових ситуаціях. Відомі ветеранські бізнеси Veterano Pizza, Veterano Coffee, Veterano Brownie працевлаштовують представників уразливих категорій населення (учасників бойових дій), а також спрямовують частину прибутку на соціальні проєкти.

Отже, ці передумови в різних комбінаціях дають можливість створити унікальні підходи до розв'язання конкретних соціальних проблем.

Автор у рамках дослідження вважає за необхідне виділити типологію інновацій, яка характерна для соціального підприємництва у цілому. Отже, це – створення нових матеріальних цінностей, яких на ринку раніше не існувало, або доставка на цей ринок існуючих, але за меншою ціною. Окремим аспектом варто виділити доставку продуктів та послуг для вразливих груп населення та використання їхньої праці для створення нового суспільного продукту. Також це має бути створення дочірніх підприємств бізнес-компаніями для реінвестування їхніх надходжень до соціальних цілей [7].

Слід виділити залучення споживачів вже існуючих та відомих товарів до соціальної активності та можливості до створення нових продуктів. Важливим сегментом у типології інновацій, на нашу думку, є розроблення нових моделей генерування прибутку від продажу давно відомих товарів чи послуг для забезпечення постійних фінансових надходжень та їх спрямування на реалізацію соціальних програм.

За даними базового дослідження 2020 р. та аналізу інших аналітичних та статистичних джерел, в Україні працюють близько 1 000 підприємств, які можна віднести до соціальних. Прогресуючий зріст кількості соціальних під-

приємств в останні шість років (82%) є своєрідною реакцією на прояви соціально-економічної кризи, що стала наслідком політичної та геополітичної. Незважаючи на це, в Україні назва «соціальний бізнес» непопулярна. Як зауважує А. Корнецький, відомі соціальні підприємства не використовують цю назву у своєму позиціонуванні. В українському суспільному дискурсі «соціальний» не може означати «якісний», що, безперечно, шкодить просуванню продуктів таких підприємств. Тому соціальним підприємцям простіше відмовитися від назви, яка у багатьох країнах уже стала індикатором найбільш прогресивного та «людяного» бізнесу [8].

У масштабі всього сектору соціального бізнесу приблизна та орієнтовна прогнозована величина внеску в економіку країни може становити майже 3 млрд грн на рік. Цей внесок становить 0,08% ВВП України. Але якщо співставити частку задіяних трудових ресурсів та створений прогнозований кінцевий національний продукт, то з'ясується, що орієнтовна продуктивність економічної діяльності соціального бізнесу в Україні на 9% вища, ніж середня по країні. При цьому треба брати до уваги, що головною метою діяльності соціального бізнесу не є отримання прибутку та досягнення високих економічних показників.

За даними статистики, 36% соціальних підприємств спрямовують свій дохід на соціальні цілі. Він становить 0,05% усіх видатків державного бюджету України, передбачених на фінансування соціального захисту населення.

Найбільшу підтримку соціальний бізнес в Україні отримує від неурядових некомерційних громадських організацій (92%), які залучають підприємців у соціальні проєкти, надають безплатну навчальну, інформаційну та консультативну допомогу тощо. Підтримка соціального бізнесу органами місцевого самоврядування здебільшого здійснюється в межах програм підтримки середнього та малого бізнесу [9].

Висновки. Уважаємо, що запровадження інновацій може забезпечити стійкий розвиток на ринку та досягнення соціальної мети, для чого, власне, і створюється соціальне підприємство. Ураховуючи об'єктивну необхідність економії державних коштів, соціальне підприємництво дасть можливість економити бюджетні кошти на соціальну сферу, підтвердженням чого є активний розвиток таких підприємств у країнах Європи, уряди яких із цією метою створили потужну інституційну базу. У макроекономічному вимірі соціальні підприємства, використовуючи інноваційні ресурси, створюватимуть реальне конкурентне середовище та додану вартість, що сприятиме висхідному руху економічної системи у цілому. Це актуалізує необхідність наукових досліджень у пошуку оптимальної інституційної бази підтримки соціального підприємництва та внутрішньоорганізаційного механізму забезпечення їхньої ефективної діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін : посібник / А.А. Свинчук, А.О. Корнецький, М.А. Гончарова, В.Я. Назарук та ін. Київ : ВІ ЕН ЕЙ, 2017. С.12.
2. Zahra S., Rawhouser H., Bhawe N., Neubaum D., Hayton J. Globalization of social entrepreneurship opportunities. *Strategic Entrepreneurship Journal*. 2018. Vol. 2(2). P. 113–117.
3. Смаглий К. Зміни творить кожен із нас: соціальне підприємництво та стратегічна філантропія. Київ : Києво-Могилянська академія, 2014. 207 с.
4. Lasprogata G.A., Cotton M.N. Contemplating enterprise: The business and legal challenges of social entrepreneurship. *American Business Law Journal*. 2019. № 41(1). P. 67–114.
5. Гусак Н., Кузнецова В., Стеценко Т. Соціальне підприємництво в Україні: звіт за результатами дослідження. Київ, 2020. 45 с.
6. Ільченко В. М., Кисельов В.Р. Концепція комбінованої цінності в дослідженні концептуальної основи соціального підприємництва. *Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку* : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса, 2021. С. 88–93.
7. Ільченко В.М., Кисельов В.Р. Місце та роль інновацій у концептуальній основі соціального підприємництва в Україні. *Інноваційні рішення в економіці, бізнесі, суспільних комунікаціях та міжнародних відносинах* : матер. міжнар. науково-практичної Інтернет-конференції. Дніпро : УМСФ, 2021. С. 239–242.
8. Forbes Ukraine. URL: https://forbes.ua/leadership/veterano-pizza-gorikhoviy-dim-ukraina-bez-smittya-biznes-yakiy-prikhovue-svoyu-sotsialnist-bo-v-ukraini-tse-nepopulyarno-yak-tse-zminiti-20112021-2815?fbclid=IwAR1Eu6llxVG6bDm-t07ToHAICLE9lf0bBsRQmu-M1b_XRsiqk1XI_XR3NR4.
9. Соціальне підприємництво в Україні EU4YOUTH – Розкриття потенціалу молодих соціальних підприємців в Молдові та Україні : аналітичний звіт 2020 р. URL: https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2020-11/Legal%20report%20in%20Ukraine_Ukrainian.pdf.
10. ship: from idea to social change: a manual]. Kyiv: TOV «PID-PRYJeMSTVO «VI EN EJ». 188 s., s.12.
11. Zahra S. Rawhouser H., Bhawe N., Neubaum D., Hayton J. (2018). Globalization of social entrepreneurship opportunities. *Strategic Entrepreneurship Journal*, vol. 2 (2), pp. 113–117.
12. Smaghlij K. (2014). Zminy tvorytj kozhen iz nas: socialjne pidpryjemnyctvo ta strategichna filantropija [Each of us creates changes: social entrepreneurship and strategic philanthropy]. Kyiv: Vydavnychyj dim "Kyjevo-Moghyljansjka Akademija". 207 s.
13. Lasprogata G.A., Cotton M.N. (2019).Contemplating enterprise: The business and legal challenges of social entrepreneurship. *American Business Law Journal*, no. 41 (1), pp. 67–114.
14. Husak N., Kuznietsova V., Stetsenko T. (2020) Sotsialne pidpryjemnyctvo v Ukraini: zvit za rezultatamy doslidzhennia [Social entrepreneurship in Ukraine: a report on the results of the study]. Kyiv, 45 s.
15. Iljchenko V.M., Kysel'jov V.R. (2021).Konceptcija kombinovanoj cinnosti v doslidzhenni konceptualnoj osnovy socialjnogho pidpryjemnyctva [The concept of combined value in the study of the conceptual basis of social entrepreneurship]. *Pidpryjemnyctvo i torghivlja: tendenciji rozvytku: Materialy IV Mizhnarodnoj naukovo-praktyčnoj konferenciji*. Odesa: S. 88-93.
16. Iljchenko V.M., Kysel'jov V.R. (2021).Misce ta rolj innovacij u konceptualnij osnovi socialjnogho pidpryjemnyctva v Ukraini [The place and role of innovations in the conceptual basis of social entrepreneurship in Ukraine]. *Innovacijni rishennja v ekonomici, biznesi, suspilnykh komunikacijakh ta mizhnarodnykh vidnosynakh: Mater. mizhnar. naukovo-praktyčnoj internet-konferenciji*. Dnipro: UMSF, S. 239-242.
17. Forbes Ukraine. Available at: https://forbes.ua/leadership/veterano-pizza-gorikhoviy-dim-ukraina-bez-smittya-biznes-yakiy-prikhovue-svoyu-sotsialnist-bo-v-ukraini-tse-nepopulyarno-yak-tse-zminiti-20112021-2815?fbclid=IwAR1Eu6llxVG6bDm-t07ToHAICLE9lf0bBsRQmu-M1b_XRsiqk1XI_XR3NR4
18. Socialjne pidpryjemnyctvo v Ukraini EU4YOUTH. Rozkryttja potencialu molodykh socialjnykh pidpryjemciv v Moldovi ta Ukraini Analitichnyj zvit 2020 r [Social Entrepreneurship in Ukraine EU4YOUTH – Unlocking the Potential of Young Social Entrepreneurs in Moldova and Ukraine: Analytical Report 2020]. Available at: https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2020-11/Legal%20report%20in%20Ukraine_Ukrainian.pdf.

REFERENCES:

1. Svynchuk A.A., Korneckij A.O., Ghoncharova M.A., Nazaruk V.Ja., Ghusak N.Je., Tumanova A.A. (2017) Socialjne pidpryjemnyctvo: vid ideji do suspilnykh zmin [Social entrepreneur-